

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาบทบาทและความสัมพันธ์เชิงที่ตั้งของชุมชนเมืองสามารถสรุปได้ว่า เมืองที่มีบทบาทเด่นส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกและเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ บางชุมชนมีบทบาทเด่นมากกว่า 1 บทบาท ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เมืองพัทยา และเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยที่เทศบาลเมืองชลบุรีมีบทบาทเด่นทุกบทบาท จึงกล่าวได้ว่าเทศบาลเมืองชลบุรีเป็นชุมชนศูนย์กลางการให้บริการแก่ภูมิภาคนี้ เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งเหมาะสมอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก เป็นศูนย์รวมของการคมนาคมขนส่ง สามารถเดินทางติดต่อได้ทั้งในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค ส่วนเมืองพัทยามีบทบาทเด่นเกือบทุกด้านเช่นกัน ยกเว้นทางด้านการศึกษา เนื่องจากพัทยาเป็นชุมชนที่เจริญมาจากการเป็นเมืองท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีแรงงานเข้ามาอยู่ในพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพเกี่ยวกับด้านการบริการเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประชากรในวัยเรียนมีไม่มากนัก ทำให้พัทยานับว่ามีบทบาทเด่นในด้านการศึกษา เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรามีบทบาทเด่นในด้านการศึกษา การคมนาคมขนส่ง และการพาณิชย์และบริการ จากชุมชนเทศบาลทั้ง 3 แห่ง จะพบว่า เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ส่วนชุมชนอื่น ๆ ซึ่งมีบทบาทรองลงมาแตกต่างกันไปตามปัจจัย เป็นชุมชนที่มีขนาดประชากรเล็กลงมาได้แก่ ชุมชนสุขาภิบาลพนมสารคาม และชุมชนเทศบาลตำบลบางคล้า มีบทบาทสำคัญในด้านพาณิชย์และบริการ การคมนาคมขนส่ง และการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองระยองมีบทบาทเด่นในด้านพาณิชย์และบริการ และมีบทบาทรองในด้านสาธารณสุข การศึกษา การคมนาคมขนส่ง และการท่องเที่ยว ชุมชนที่มีบทบาทรองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ เทศบาลตำบลศรีราชา สุขาภิบาลสัตหีบ เทศบาลตำบลทางเกวียน และเทศบาลตำบลแสนสุข ส่วนชุมชนที่มีบทบาทรองในด้านพาณิชย์และบริการ และการคมนาคมขนส่ง ได้แก่ ชุมชนเทศบาลตำบลบางพระ และสุขาภิบาลห้วยใหญ่ สุขาภิบาลหนองคำสิงห์และสุขาภิบาลบางทรายมีบทบาทด้านการศึกษาและพาณิชย์และบริการ

ด้านความสัมพันธ์ของชุมชนจากการศึกษา พบว่า บริเวณที่มีความสัมพันธ์กันสูง คือ

บริเวณแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 โดยจุดศูนย์กลางความเชื่อมโยงอยู่ที่เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลเมืองระยอง และเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยมีจุดศูนย์กลางความเชื่อมโยงอยู่ที่เทศบาลเมืองชลบุรี

5.2 สรุปสภาพปัญหา

5.2.1 ปัญหาของชุมชนเมือง

จากการศึกษาพื้นที่อนุภาคและจากแบบสอบถามที่ได้จากชุมชนเมืองทั้ง 53 แห่ง สามารถแบ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเมืองต่าง ๆ ได้ดังนี้ คือ

1) ปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค และการเกษตร โดยเฉพาะในฤดูแล้งจะมีความเดือดร้อนมาก ชุมชนที่มีปัญหาด้านนี้มีจำนวน 12 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่อยู่บริเวณปากแม่น้ำบางปะกงและชุมชนที่กระจายอยู่ตอนบนของจังหวัดชลบุรี

2) ปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ ทั้งระบบไฟฟ้าและประปาไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ ทัศนคติน้ำประปามีรสเค็ม ระบบระบายน้ำไม่ดี ไม่มีระบบการกำจัดน้ำเสีย มีการระบายน้ำเสียลงสู่แม่น้ำและทะเล ระบบการกำจัดขยะ จัดเก็บได้ไม่หมด เหลือตกค้าง เนื่องจากมีปริมาณมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ขาดแคลนที่ทิ้งขยะและเตาเผาขยะ

3) ปัญหาด้านการคมนาคม ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัดตามสี่แยก ผิวจราจรทรุดโทรม การคมนาคมไม่ทั่วถึง

4) ปัญหาด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาด้านการสาธารณสุขไม่ทั่วถึง โรงพยาบาลส่วนมากตั้งอยู่ในชุมชน ด้านการศึกษาขาดแคลนบุคลากรบางสาขาวิชาและขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบการศึกษา ท้าให้คุณภาพการศึกษาต่ำลง

5) ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาความแออัดของชุมชน ปัญหาด้านผังเมือง ขาดการควบคุมการก่อสร้างอาคารสูง

5.3 ศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชน

ในการศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ เพื่อที่จะทราบถึงขีดความสามารถที่จะพัฒนาพื้นที่ ว่ามีข้อได้เปรียบหรือข้อเสียเปรียบอย่างไรบ้าง เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

ในด้านศักยภาพ พื้นที่อนุภาคมีศักยภาพในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่ติดต่อกับกรุง เทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมทุกประเภท เป็นแหล่งเงินทุนและตลาดที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีเส้นทาง เชื่อมโยงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของแรงงานและแหล่งผลิตพืชไร่ที่สำคัญ อันเป็นวัตถุดิบป้อนให้โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรรายภาค สามารถติดต่อกับชายฝั่งประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย โดยจุดผ่านถาวรทางจังหวัดปราจีนบุรี นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ติดต่อกับทะเล และมีโครงการพัฒนาท่าเรือพาณิชย์และท่าเรือน้ำลึกใช้ เป็นเส้นทางติดต่อกับต่างประเทศได้ดีกว่าท่าเรือคลองเตย ซึ่งอยู่ลึกเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยาและยังสามารถ เชื่อมโยงกับท่าเรือน้ำลึกขนอมและสงขลา สามารถรองรับส่วนแบ่งของการขนส่งสินค้าเกษตร เรือเดินสมุทรขนาดคาบสมุทร ทั้งที่ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง และท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด ประกอบกับการชุกชุมก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย และมีการวางท่อก๊าซจากทะเลสาบชั้นฝั่งที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ท้าให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ โดยรัฐได้วางแผนให้พื้นที่อนุภาคเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ และกำหนดให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยนำวัตถุดิบจากภายในประเทศโดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่มากมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ท้าให้ชุมชนเมืองในอนุภาคมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จากการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งที่เป็นชุมชนเดิม ได้แก่ เทศบาลและสุขาภิบาลในพื้นที่ และชุมชนใหม่ ซึ่งเกิดจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรม โดยชุมชนเมืองจะเป็นศูนย์กลางให้บริการด้านการค้าและการบริการแก่พื้นที่ ซึ่งจะแตกต่างกับไปตามสภาพการพัฒนาในแต่ละท้องที่ ปัจจุบันมีความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมกระจายอยู่ในพื้นที่อนุภาคถึง 10 แห่ง (รวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง) ท้าให้พื้นที่นี้ยังมีศักยภาพในการพัฒนาสูงขึ้น

ในด้านสภาพดินเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ สามารถปลูกยางพาราได้เป็นอย่างดี ประกอบกับมีปริมาณฝนตกชุก ท้าให้มีศักยภาพในการทำการเกษตรสูง ประชากรมีรายได้อาศัยอยู่ในเกษตรที่ชุมชนมีการ เกาะกลุ่มหนาแน่นในบริเวณปากแม่น้ำ และตามฝั่งชายทะเล บริเวณชายฝั่งทะเลมีการทำประมง ซึ่งนับเป็นเศรษฐกิจหลัก และชุมชนชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญของอนุภาค นอกจากนี้อนุภาคยังมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม ทั้งประเภทชายหาด เกาะ และป่าเขา นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้ความสนใจชม

เป็นจำนวนมาก หากให้ส่วนหนึ่งของชุมชนมีรายได้ดี ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน อนุภาคมีข้อได้เปรียบในด้านที่ตั้ง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงโครงข่ายถนนให้เข้ากับเส้นทางหลักที่เชื่อมระหว่างภาคต่าง ๆ ได้สะดวก ทั้งภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคกรุงเทพฯ และปริมณฑล ในด้านการคมนาคมขนส่งทางอากาศ ในอนุภาคมีสนามบิน 1 แห่ง คือสนามบินอยู่ตะกั่ว จังหวัดระยอง และในอนาคตยังมีโครงการสร้างสนามบินนานาชาติแห่งใหม่ที่หนองงูเห่า จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในระหว่างการศึกษาค่ามูล หากมีการก่อสร้างเสร็จ อนุภาคจะมีศักยภาพในด้านการคมนาคมขนส่งสูงทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

นอกจากนี้การเสนอโครงการรถด่วนไฟฟ้าจากระยองมากรุงเทพฯ ผ่านความเห็นชอบของรัฐบาลแล้ว และมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกพิจารณารายละเอียดต่อไป ในด้านสังคม อนุภาคมีความพร้อมในด้านการศึกษา ซึ่งมีอยู่ครบทุกระดับ โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ส่วนการศึกษาระดับสูงทั้งระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีทั้งภาครัฐและเอกชน และยังมีมาตรฐานการศึกษา ในยังด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ ในด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาลและสถานอนามัยกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ และยังมีส่วนของภาคเอกชนมาเสริมการให้บริการได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยพยาบาลซึ่งผลิตบุคลากรมาบริการด้านสาธารณสุขอีกด้วย ในด้านอุตสาหกรรมอนุภาคมีวัตถุดิบทางการเกษตรเพียงพอที่จะป้อนให้กับโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และยังมีแหล่งพลังงานคือ ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม ประกอบกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมุ่งส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรมส่งออกอื่น ๆ อีกหลายประเภท อนุภาคจึงมีศักยภาพในด้านนี้ค่อนข้างมาก

ส่วนข้อจำกัดในการพัฒนาของอนุภาคมีดังนี้คือ การขาดแคลนแหล่งน้ำทางธรรมชาติ เนื่องจากโครงสร้างทางธรณีวิทยาชั้นล่างเป็นหินแกรนิตแข็งอู่น้ำ หากขาดแคลนแหล่งน้ำใต้ดิน ส่วนแหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลองต่าง ๆ มีลักษณะเป็นลำน้ำสายสั้น ๆ และมีขนาดเล็ก ในฤดูแล้งมีน้ำน้อย จึงเกิดปัญหาการรุกของน้ำเค็มเข้ามาในแม่น้ำ หากหาคูณภาพน้ำมีรสขมหรือถึงรสเค็ม ไม่สามารถนำมาบริโภค นอกจากนั้นลำคลองบางสายมีน้ำเน่าตลอดปี

ประกอบกับมีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมและการขยายตัวของเมือง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำมากขึ้น ในด้านการประมง ปริมาณสัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจาก การขยายตัวของ เรือประมงและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ ทำให้ประชาชนที่ประกอบอาชีพประมง รายเล็กไม่สามารถประกอบอาชีพได้ต่อไป ในด้านอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังเป็นอุตสาหกรรม การเกษตร อาจมีข้อจำกัดในเรื่องวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีปริมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากสภาพการ ผลิตขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศหรือเป็นผลผลิตตามฤดูกาล หรือคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามความ ต้องการของตลาด และที่สำคัญคือ การขาดแคลนน้ำดิบเพื่อการอุตสาหกรรม ทำให้ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหา น้ำดิบไว้ใช้ ในด้านการบริการ มีการแข่งขันในด้าน ธุรกิจค่อนข้างรุนแรง โดยเฉพาะธุรกิจด้านโรงแรม และในระยะที่ผ่านมา ตั้งแต่มีการพัฒนา พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตของสาขานี้สูง

ในด้านการคมนาคมขนส่ง เริ่มมีปัญหาการจราจรเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการลงทุนในพื้นที่ มากขึ้น ทำให้แรงงานและสินค้าไหลเข้ามาสู่ภูมิภาคเป็นจำนวนมาก จนระบบโครงข่ายคมนาคมที่มี อยู่ไม่สามารถรองรับได้ทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณสี่แยกต่าง ๆ และสภาพผิว จราจรเริ่มทรุดโทรม เนื่องจากมีปริมาณการใช้น้ำมันมาก

5.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน

5.4.1 แนวทางการแก้ไขปัญหา

ในด้านแหล่งน้ำ ในระดับภาคควรมีมาตรการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า อัน เป็นแหล่งต้นน้ำอย่างจริงจัง รวมทั้งปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่ง ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งน้ำ และการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำทั้งขนาด ใหญ่และขนาดเล็กให้เพียงพอกับปริมาณการใช้น้ำ และรองรับการขยายตัวของชุมชนที่จะมีในอนาคต ในระดับชุมชนให้มีการขุดลอกคูคลอง ขุดสระน้ำ ขุดลอกหน้าฝายบ เพื่อเพิ่มความของจุของพื้นที่รับ น้ำให้มากขึ้น สร้างถังเก็บน้ำฝนและขุดบ่อน้ำตื้นไว้ใช้ในพื้นที่ ปรับปรุงบำรุงรักษาระบบชลประทานตลอดจนวางท่อจ่ายน้ำ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดโดยทั่วถึงกัน

ในด้านระบบสาธารณสุข ภาค ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการประปาในเขต

ชุมชนเพิ่มขึ้นให้เพียงพอกับความต้องการและรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต ด้านไฟฟ้า ควรมีการขยายขอบเขตการให้บริการให้มากขึ้น ด้านโทรศัพท์ควรที่จะได้มีการติดตั้งในเขตที่มี กิจกรรมด้านการค้าและบริการ ตลอดจนกิจการด้านอุตสาหกรรม ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้บริการ ด้านนี้อย่างมาก ในด้านการกำจัดขยะควารสร้างโรงกำจัดขยะและเตาเผาขยะ ตลอดจนหา พื้นที่ทิ้งขยะมากพอที่จะใช้วิธีฝังกลบได้ ตลอดจนจัดรถเก็บขยะให้เพียงพอ เพื่อนำให้มีขยะตก ค้างในพื้นที่ ด้านระบบระบายน้ำ ควรแยกระบบน้ำทิ้งและระบบน้ำใช้ออกจากกัน และให้มีท่อพักน้ำ เสียก่อนที่จะระบายลงสู่แม่น้ำลำคลองต่อไป และในพื้นที่ที่คาดว่ามิมีผลภาวะ เรืองน้ำมากควรที่จะ ให้มีการสร้างระบบกำจัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง

ในด้านคมนาคม ในพื้นที่อนุภาค เริ่มมีปัญหาการจราจรที่คล่องตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการเดินทางติดต่อกันและขนส่งสินค้าและวัตถุดิบมากขึ้น ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาคือ ปรับปรุงถนน โดยขยายผิวการจราจรและบำรุงผิวทางจราจรให้อยู่ในสภาพที่ตลอดเวลา ให้ สอดคล้องกับปริมาณการจราจรและความต้องการในอนาคต หาเส้นทางเลี่ยงเมือง เพื่อใช้ เดินทางไปยังพื้นที่อื่น ๆ โดยผ่านตัวเมือง เพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัดในตัวเมือง ภายใน ชุมชนควรที่จะให้มีการจัดการเดินรถให้อยู่ในสภาพที่คล่องตัวสูงสุด ควรให้มีการเคารพกฎจราจร อย่างเคร่งครัด ติดตั้งเครื่องหมายจราจร เพื่อความเป็นระเบียบในการเดินรถ ก่อสร้าง ถนนให้เป็นโครงข่ายมากขึ้น

ในด้านสวัสดิการสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมทุกพื้นที่ ด้านสาธารณสุข ควรปรับปรุงคุณภาพของสถานอนามัยใน ห้องที่ให้มีคุณภาพสูงขึ้น และกระจายโรงพยาบาลบนพื้นที่ให้มากขึ้น พัฒนาการสาธารณสุข มูลฐานให้ประชาชนมีความรู้ที่จะสามารถดูแลรักษาตัวเองให้มีสุขภาพที่ดีต่อไป ในด้านการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้มีแรงงานที่มีฝีมือ เข้าสู่ตลาดแรงงานได้ สนับสนุน เอกชนให้เข้ามาจัดบริการศึกษาในระดับต่าง ๆ

ในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ระบบชุมชนควรมีการวางแผนการใช้ที่ดินในอนาคต สำหรับแต่ละชุมชน เพื่อที่จะขยายระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รองรับบริการขยายตัวของ

เมืองในอนาคต และพยายามทำให้เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้

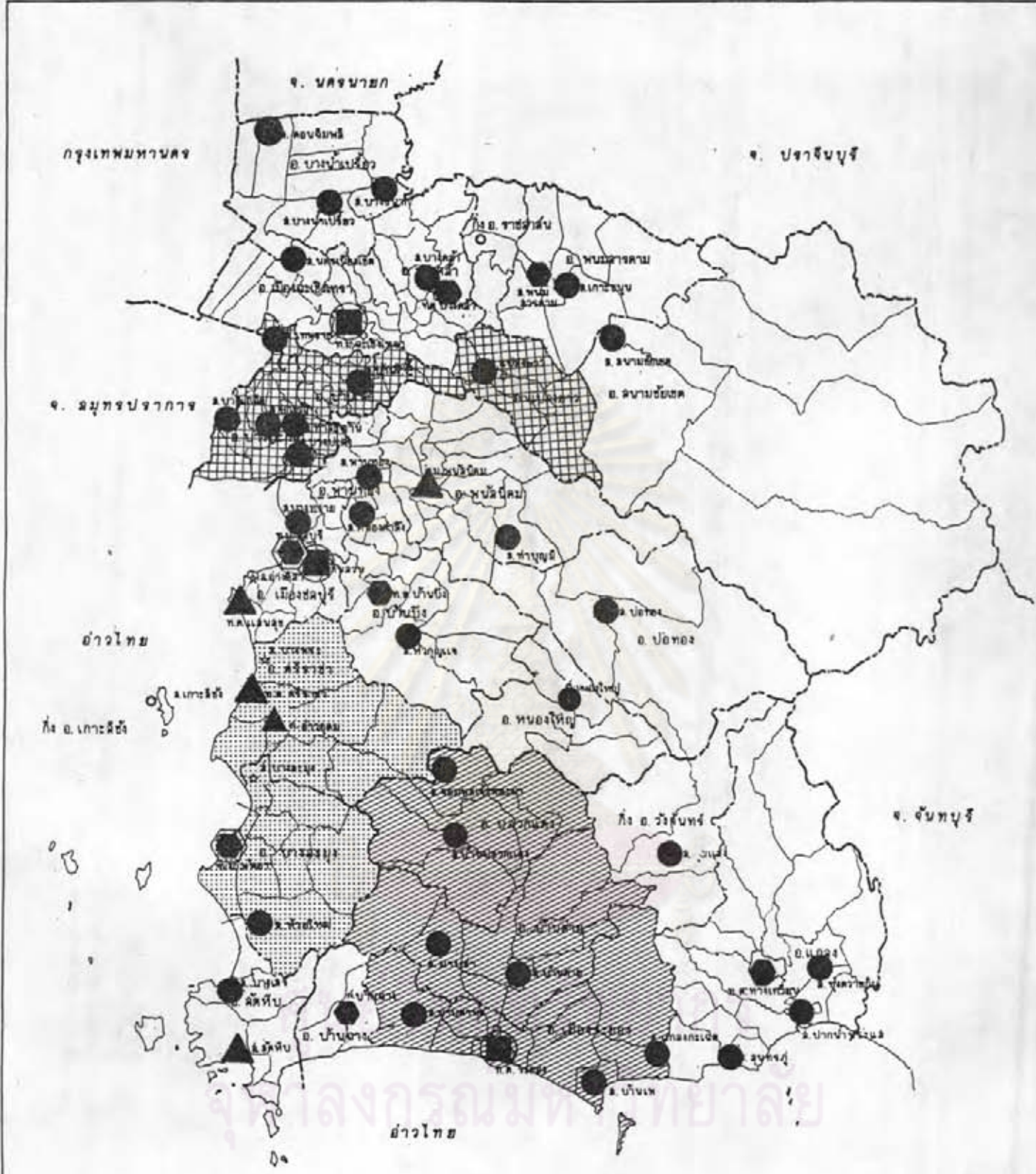
5.4.2 แนวทางการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาบทบาทและความสัมพันธ์ของชุมชนเมืองทั้ง 53 แห่ง ปรากฏว่า ในสภาพพื้นที่จริง ชุมชนบางแห่งมีได้เป็นเมืองเดี่ยวที่ล้อมรอบด้วยพื้นที่ชนบท (Hinterland) แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นบ้านในลักษณะของชุมชนเมืองที่เจริญต่อเนื่องกันไปกับชุมชนเมืองอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้กัน จนอาจเรียกได้ว่าเป็นเนื้อเดียวกัน จะแยกกันเฉพาะเขตการปกครองเท่านั้น เช่นใน ลักษณะของ เทศบาลเมืองชลบุรี เชื่อมติดกับสุขาภิบาลบ้านสวนและสุขาภิบาลบางทราย ซึ่งเป็นใน ลักษณะของ เมืองที่เจริญล้นเมือง (Overbounded City) หรือลักษณะของ เทศบาลตำบลแสนสุข กับสุขาภิบาลอ่างศิลา เทศบาลตำบลศรีราชากับสุขาภิบาลอ่าวอุดม ดังนั้นในการพิจารณาแนวทาง แกะไขปัญหา จึงควรรวมกลุ่มเมืองเหล่านี้เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้ขอบเขตการให้บริการแต่ละ บริเวรขยายออกไปไกลขึ้น

และจากการที่นิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่นี้หลายแห่ง รวมทั้งมีแหล่งที่ตั้ง ของโรงงานอุตสาหกรรมนอกเขตชุมชน ซึ่งกระจายอยู่บนเส้นทางคมนาคมขนส่งสายหลัก ๆ ทำให้ ชุมชนเมืองหลายแห่งมีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมา โดยพิจารณาได้เป็น 3 บริเวณ คือ (แผนที่ 5.1)

1) กลุ่มชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านค่าย และอำเภอ บลวกแดง จังหวัดระยอง เป็นชุมชนที่คาดว่าจะมีโอกาสการพัฒนาสูง เนื่องจากอยู่ใกล้นิคม อุตสาหกรรมมาบตาพุด และโรงงานอุตสาหกรรมภาคเอกชนอีก 2 แห่ง คือ โรงงาน อุตสาหกรรมยานยนต์เจียวิบูลย์ และโรงงานอุตสาหกรรมไทยเทคทิก้า รวมทั้งระบบ โครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังความร้อน อ่างเก็บน้ำคอกกกราช ท่าเรือน้ำลึก และ ทางรถไฟ (High Speed Train) ซึ่งวิ่งระหว่างกรุงเทพ-ระยอง) นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้แหล่ง ท่องเที่ยวของอนาคต ซึ่งได้แก่ สัตหีบ และบ้านเพ

2) กลุ่มชุมชนเมืองในเขตอำเภอบางละมุง และอำเภอศรีราชา จังหวัด ชลบุรี ซึ่งอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมส่งออกแหลมฉบัง นิคมอุตสาหกรรมบ่อวิน และโรงงาน อุตสาหกรรมยานยนต์สหพันธ์ และพื้นที่ต่อเนื่องกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พัทยาและ หาดจอมเทียน

ลำดับความสำคัญ ที่ 1. ที่ 2. ที่ 3. ที่ 4. ที่ 5.

การศึกษาบทบาทและความสัมพันธ์เชิงที่ตั้งของชุมชนเมืองในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

แผนที่ 5.1

แผนที่แสดงลำดับความสำคัญของชุมชนเมืองและพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง

- สัญลักษณ์**
- เทศบาล
 - เมืองพัทยา
 - อ. ฐานะที่ขึ้นกับอำเภอ
 - อ. ฐานะที่ไม่ขึ้นกับอำเภอ
 - เส้นเขต จังหวัด
 - เส้นเขต อำเภอ
 - เส้นเขต ตำบล
 - ที่ตั้งอำเภอ และ กิ่งอำเภอ

3) กลุ่มชุมชนเมืองในเขตอำเภอบางปะกง อำเภอแปลงยาว อำเภอบ้านโพธิ์ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ซึ่งเริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะในเขตอำเภอบางปะกงและได้ขยายออกมากตามเส้นทางสายบางปะกง-พนัสนิคม นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมบางปะกง นิคมอุตสาหกรรมเวสโกรว์ และนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์

จากการพัฒนาอุตสาหกรรมมีผลทำให้ชุมชนขยายตัว และมีความต้องการการบริการในชุมชนศูนย์กลางมากยิ่งขึ้น จึงควรส่งเสริมให้เกิดชุมชนขนาดกลางในพื้นที่ เพื่อที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบ โดยจัดให้มีการปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐาน ค้าสารสาธาณูปโภคและสาธารณูปการ และเส้นทางคมนาคมขนส่งในพื้นที่ให้ดีขึ้น เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของชุมชนในอนาคต

เนื่องจาก เป็นบริเวณที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงควรมีการวางแผนการจัดการด้านสภาวะแวดล้อมอย่างรัดกุม เพื่อไม่ให้กระทบกับกิจการดังกล่าว โดยการจัดทำมีพื้นที่กันชน (Buffer Zone) ขึ้น เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่การพัฒนาอุตสาหกรรมมีต่อสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ควรคำนึงถึงด้านการคมนาคมขนส่งที่สะดวกรวดเร็วและพอเพียงในพื้นที่ ซึ่งจะมีผลต่อการเติบโตของกิจกรรมในพื้นที่ รวมถึงการควบคุมการแก้ปัญหาด้านการทิ้งน้ำเสียลงในแหล่งน้ำและในอ่าวไทย การจัดหาน้ำสะอาดให้พอเพียงต่อกิจการการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ซึ่งมีน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในกิจกรรมทั้ง 2 ประเภท การกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งเพิ่มขึ้นตามขนาดของประชากร สิ่งเหล่านี้ควรได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของพื้นที่ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหา เช่นในปัจจุบัน

5.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

1. อาจใช้วิธีการ เชี่ยวกันนี้ ทหารศึกษานบทบาททางด้านอื่น ๆ ของชุมชนเมือง
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะได้ศึกษาสภาพโดยรวมของชุมชน เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ อาจนำไปให้เกิดเฉพาะในชุมชนเมืองแห่งเดียว และหากนำค้นหาข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณา อาจได้ข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย